

GENÍS ROCA

Director de RocaSalvatella i expert en Noves Tecnologies

«Les noves tecnologies són un superpoder que pot ampliar les capacitats d'un ateneu»

4

Genís Roca:
«Les noves tecnologies
són un superpoder
que pot ampliar les
capacitats d'un ateneu»

9

L'editorial

10

Què fer per que
els mitjans
em facin cas?

12

Opinió:
A la manera catalana /
Treball i optimisme)

15

Com heu incorporat
les noves tecnologies
a les vostres activitats?

16

Ateneus, centres
de debat /
Pàmpor.
Pobles en dansa

PUBLICACIÓ SEMESTRAL

EDITA: Federació d'Ateneus de Catalunya
COORDINACIÓ: FAC (Josep Villagrassa)
REDACCIÓ I CONTINGUT: FAC (Josep Villagrassa)
FOTOGRAFIES: Toni Galitó
FOTOGRAFIA DE PORTADA: Toni Galitó

DISSENY: L'Apòstrof, scel
MAQUETACIÓ: Sílvia Vallverdú (vallverducomunicacio2@yahoo.es)
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Con[text]ual, serveis lingüístics
IMPRESSIÓ: Gràfiques Vosin Mateu
DIPÒSIT LEGAL: B- 46681-2009

Si voleu rebre Ateneus adreceu-vos a:
Federació d'Ateneus de Catalunya
Tel. 93 268 81 30
ateneus@ateneus.cat
Plaça Víctor Balaguer, 5, 1r, 08003 Barcelona

18
Ateneus
a la terra Ferma

22
Més que música

24
Taula rodona:
la cursa
de la comunicació

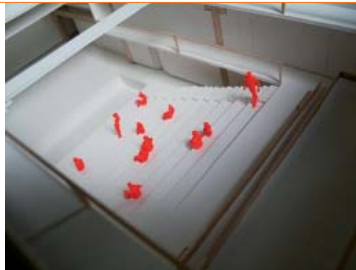

30
Recursos a la xarxa

32
Lluís Puig:
«Elaborarem un Pla
Estratègic per la Cultura
on el fet ateneístic
estarà molt ben tractat»

36
Recull de notícies

40
Joan Reig:
«Abans que les admi-
nistracions se'n fessin
càrrec, els ateneus
ja fèiem la feina»

Genís Roca, soci director de RocaSalvatella i expert en Internet

«Les noves tecnologies són un superpoder que pot ampliar les capacitats d'un ateneu»

Genís Roca convida els ateneus a endinsar-se en el món de les noves tecnologies sense por i amb voluntat de sumar noves iniciatives. Si els ateneus sorgeixen de la voluntat de reunir gent amb interessos i inquietuds en un espai de trobada, Internet només pot ampliar les seves capacitats.

Aquesta entrevista s'ha realitzat a l'Ateneu Santcugatenc.

Text: Josep Villagrassa / Fotografies: Toni Galitó

Quin creus que és el grau de maduresa dels ateneus respecte a les noves tecnologies?

En general és baix. Però al món dels ateneus, de les empreses, de la política, de l'esport... No s'han de sentir malament, en el cas que el tinguin baix. Perquè, en el fons, l'ús de les tecnologies per socialitzar és molt recent. Només fa quatre o cinc anys. És raonable que això estigui tot just començant i que tothom vagi explorant, bonament com pugui, aquest camí. N'hi ha molts que s'han posat a explorar aquesta tecnologia socialitzadora i han acumulat una història de fracassos. Per exemple, la premsa. Ara les notícies tindran comentaris, ara no, ara farem pagar, ara no... No saben com sortir-se'n.

Així creus que és difícil ficar-se en aquest món?

No. És molt fàcil. Però és molt nou i encara no està feta la prova del cotó sobre quins són els usos més interessants i eficaços. Una tecnologia d'èxit és la que resol problemes. Si tu tinguessis la família a 6.000 quilòmetres controlaries l'Skype, les videoconferències... T'acostaries a la tecnologia amb normalitat perquè d'aquesta en dependria veure la família o no.

no es poden fer a l'espai físic de l'ateneu; el problema és de l'ateneu, que no estava resolent necessitats, que no tenia capacitat. S'ha de veure que els grups virtuals sense vincles físics són dèbils i els grups físics sense capa digital també són dèbils, però menys. Ara, si jo hagués de triar un model, seria el segon. Té moltes més possibilitats de sobreviure una Associació d'Amics de la Gralla amb seu, agenda i activitats que una associació virtual d'amics de la gralla. Ara, si uns veuen com una amenaça els altres, és que no juguen bé les seves cartes.

Parlem d'oportunitats, però una entitat petita pot esgrimir l'argument econòmic i dir-te que no tenen diners ni per a un ordinador per a la seva seu.

Em costa molt de creure que, avui, aquesta sigui la barrera d'entrada, perquè és inevitable estar connectat. Si tu no tens un ordinador o un telèfon, no podràs accedir a la capa digital. Però no tens un problema amb l'ateneu, tens un problema més ampli. Hi ha ordinadors per 200 euros. L'excusa és més cultural que no pas econòmica o tècnica i, si aquest és el teu argument, el que fas és camuflar una raó cultural.

“Ens preocupem massa pels espais que creem a Internet i no pels espais que creen els altres”

Tenint en compte que parlem d'ateneus, que sempre han existit com a espai de trobada, la tecnologia és un espai per explotar.

Inevitablement. Sempre dic que les TIC, Internet, és un superpoder que amplifica les teves capacitats. No he dit substituir, sinó amplificar. Si t'agrada mantenir els vincles amb els teus amics, amb la capa d'Internet pots ampliar-ne el contacte, quedar per fer de tot. Una capa que t'amplia capacitats en l'àmbit social, professional, comercial...

I no pot veure's com una amenaça on els espais físics de trobada dels ateneus siguin substituïts per espais virtuals?

La gent ho viu com uns i zeros, com si fossin substituïts. Però s'ha de veure com a noves possibilitats. Internet és un canal nou per trobar àrees d'interès. Al Facebook, que és el que està de moda, pots trobar un grup Som de Lleida i som del Barça amb milers de socis. Abans, l'única opció era muntar una penya. Si resulta que en el grup del Facebook dels Amics de l'Esbart Dansaire de Lleida es poden fer coses que

Una barrera més difícilment franquejable és l'edat. Gent gran dels ateneus a qui el fet digital els sembla una cosa d'un altre món.

Hi ho és. Però, a vegades, els telepredicadors de l'era digital, i jo en sóc un, ens hem centrat massa en les eines i no en els usos. Si tu, a una persona, gran o petit, li dius "mira que xulo, utilitzem un ordinador" és poc atractiu. Si, en canvi, li dius "mira que xulo, aquí podràs veure les fotos del poble a l'any 20, parlar amb el teu net o organitzar una activitat" segur que li fa més gràcia.

Parlem d'eines concretes. Frase típica: "Si no tinc una pàgina web, no existeixo". Cert o fals?

Depèn dels teus objectius. A mi em sembla que la majoria dels ateneus sorgeixen de la voluntat de reunir gent que comparteixi interessos i inquietuds en un espai de trobada. Quan es tracta d'un local, les barreres són altíssimes. No tothom pot tenir un local, programar activitats, pagar un sou o disposar d'un voluntari que obri i tanqui a les mateixes hores... L'àmbit digital és més autònom, és més fàcil constituir-se. Actualment, un poble pot tenir entre una i deu entitats físiques, a l'àmbit digital n'hi pot haver entre N i N... Una entitat ha de tenir l'actitud i la sensibilitat d'escoltar l'entorn i veure quins altres moviments està creant la pròpia ciutadania, parlar-hi i acollir-la. Jo tinc un ateneu? Perfecte. Vull fer una pàgina web o el Facebook de l'ateneu? Sí, està molt bé. Però, i si et

fixes en les pàgines web o el Facebook de la gent que comparteix interessos amb el teu ateneu i t'hi relaciones? Seguim partint de la base que o ho fas tu o això no es fa.

Vaja, proposes que abans de crear cerquem qui hi ha i el portem cap al nostre espai físic.

Exacte. La gent s'ho planteja: fins ara tenia un local, ara he de tenir un local, una web i una pàgina de Facebook. Deixa de pensar en tu i mira què fan els altres i com ho incorpores. Si és que ja ho vas fer en el seu moment amb el presencial. La majoria d'ateneus, a l'àmbit presencial, van recollir inquietuds i van donar un punt de trobada. Ara, a l'àmbit digital, s'ha d'anar amb la voluntat de recollir un conjunt d'inquietuds i donar l'espai de trobada, l'ajuda.

A més, també cal preguntar-se si aquestes xarxes socials tindran pervivència en el futur.

La majoria no, perquè és difícil resoldre objectius i ser útil. Si tu cerques a Facebook *Món casteller* hi ha milers de grups amb milers de persones. La colla de Castellers de Vilafranca pot tenir nou o deu mil seguidors, però el grup M'agraden els castells en té 1.500. Qui la vertebrava? Qui s'hi acostava amb la voluntat de veure què fem? Tens 1.500 persones i pot acabar en no res per no saber mantenir l'activitat. La gent es cansa i és aleshores quan la Colla de Vilafranca ha d'anar-hi i ajudar.

"Els grups virtuals sense vincles físics són dèbils.

Una associació sense espai virtual també, però menys"

La curiositat

Genís Roca (Girona, 1966) podria definir la seva carrera per una curiositat que pregona als quatre vents. Arqueòleg de formació, es va endinsar en el món de les noves tecnologies per vocació i ha acabat esdevenint un expert sobre com aprofitar les noves tecnologies per crear entorns col·laboratius. Reconegut ponent i divulgador, s'autodefineix com a telepredicador de les TIC. Una tasca que duu a terme des del despatx RocaSalvatella i també al bloc www.genisroca.com. Com a la seva carrera, pregona als qui volen escoltar-lo que perdin la por, apostin per ser curiosos i descobreixin el món de possibilitats que hi ha dins el seu ordinador.

Ara bé, quin ús fem de cada una de les eines que ens ofereix l'espai digital?

Ara el candidat a les eleccions té un Facebook i vol tenir 20.000 seguidors, els que siguin, mentre que siguin més que l'oponent, quan el fet important és segmentar. Per exemple, dins d'un ateneu pots trobar gent de l'esbart dansaire, de gegants, de castellers... Tots són a l'ateneu però són diferents, tenen converses diferents. L'àmbit digital et permet que parlin en el seu propi espai de discussió. Tu pots crear aquests espais o descobrir-los.

“La pregunta clau davant una web és: Cada quan vols que et visiti?”

Una web és diferent. La web és un espai que muntas i on esperes visites. Muntar un Facebook i esperar visites no és això. És un espai de conversa i per tenir-la l'he d'endreçar. Aquí parlarem d'això i allà, d'allò. La web és més un aparador on la interacció és molt petita.

I el famós Twitter?

També és una modalitat de conversa, però per a mi és més un canal d'informació que un canal de relacions. Twitter, no crec que sigui una xarxa social. És un espai on la gent publica coses i les mira qui vol. La suma de gent que les vol mirar és una xarxa social? No, perquè hi ha poca conversa.

Parlaves de la web com un espai on venen a veure't. Si tens una web i no l'actualitzes, et serveix d'alguna cosa?

Hi ha molts tipus de webs. Per a mi, la manera de discriminar quin tipus de web estic mirant és preguntar-me “Tu, cada quan vols que et visiti?”. És la pregunta del milió. Jo miro una web i penso, aquesta web vol que la visiti cada cop que vull fer un viatge, una altra vol que la visiti el mateix dia diverses vegades... La línia editorial de la pàgina marca la freqüència de visites que espera rebre. És un error que projectes humils es carreguin la pressió de pretendre tenir visites diàries o setmanals. Això implica una pressió en la generació de continguts excessiva. L'Ateneu de Mollerussa, a la web, ha de pretendre periodicitat de visites? Perquè aleshores cal que hi posis continguts cada dia. Pot ser senzillament una targeta de visita: Qui sóc? On estem? I en què et podem ajudar? Això té una freqüència d'actualització molt baixa.

Quant a les novetats tecnològiques, hem de sumar-nos als canvis el primer dia o ens hem d'esperar a veure si funcionen?

Davant d'una eina, tu has de pensar si et pot ajudar; el 80% de la resposta depèn de la teva actitud. Si tens ganes de pensar les coses, trobaràs moltes oportunitats. Quan va sortir el correu electrònic segur que hi va

haver gent que el va trobar inservible. Dit això, avui tenim multitud de propostes de les quals ha de sortir un destil·lat de quatre o cinc eines bàsiques. Ara bé, el més rellevant no és quina eina nova faré servir, sinó quina de les coses que feia puc fer de forma diferent. Per exemple, fins ara, les reunions de l'ateneu les fèiem a la seu a les set de la tarda. Ho puc fer d'una altra manera perquè a la gent cada cop li és més difícil venir? Si ens solucionen problemes, les eines agafen un altre color. Cal anar incorporant les eines, anar fent-les servir i veure com van canviant.

Per acabar, creus que en un futur veurem ateneus físics i digitals des d'una altra perspectiva?

Hi haurà ateneus físics que gràcies al digital ampliaran la seva capacitat amb el superpoder que dèiem abans, explicant la seva activitat, coordinació... Però també, els objectius que fins ara resolien els ateneus gràcies a la capa digital podran ser vistos de nou amb una altra ambició. Pot existir l'Ateneu Català a Argentina que reuneix gent d'Argentina amb relació amb Catalunya. Puc fer l'Ateneu de Fills de Girona repartits pel món, això no es podia fer fins ara. Trenquem les barreres de l'espai. Podia ser complicadíssim reunir fills de Girona que vivien fora, però ara és un fet raonable.

La metàfora

Que Genís Roca es dediqui a les noves tecnologies no vol dir que perdi aquell punt de proximitat tant d'agrair com és la metàfora i l'exemple. Completa les seves explicacions amb més d'un símil que aquesta entrevista no ha pogut recollir per manca d'espai. Però ens quedem amb la metàfora del poble: *"Si tu obres una tenda a un poble, hauràs de sortir al carrer i conèixer els veïns i la resta de comerciants si vols tenir clients"*. Ara toca obrir una paradeta a la localitat d'Internet.

Comunicant-nos

Als ateneus ens agrada parlar. Molt. Si no hi hagués hagut voluntat de comunicació, de debat, de canvi, la gent dels pobles i les ciutats de Catalunya no s'hagués començat a organitzar, fa prop de 200 anys, per crear els primers ateneus.

Des d'aleshores ha plogut molt, la societat ha canviat i els ateneus s'han mantingut com a institucions de referència. Ara bé, ser-hi és existir? Dediquem aquest número de la revista *Ateneus* a les xarxes socials i a la comunicació per observar com el moviment s'està adaptant als nous temps. Com existim al segle XXI. I, el que és més important, què i com ho transmetem a la ciutadania.

Per fer-ho hem convidat un expert com Genís Roca a asseure's amb nosaltres, però també hem convocat directius i responsables de comunicació de sis entitats per conèixer els seus punts de vista i els seus neguits.

Una perspectiva de futur que cal completar no oblidant qui som i d'on venim. Per això, en aquesta revista s'incorpora una nova secció, *Terra d'Ateneus*, on explorarem el territori català per veure com el teixit ateneístic s'hi ha implantat i ha contribuït a desenvolupar el seu entorn.

Una voluntat de comunicació que també volem plasmar parlant amb una de les noves cares de l'equip de cultura de la Generalitat, Lluís Puig (director del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana).

Diuen que, parlant, la gent s'entén. Doncs parlem, escoltem i treballem per no ser engolits pel silenci.

Xavier Capdevila
 Director del programa
 Quarts de Nou de TV3
 Professor de Periodisme
 de la Universitat Ramon Llull

Què fer perquè els mitjans em facin cas?

NOU, DESCONEGUT I INTERESSANT: IMPRESCINDIBLE PER SER NOTÍCIA

Els periodistes, juntament amb els polítics, som un dels col·lectius professionals més criticats pels ciutadans. Els mateixos ciutadans, però, reconeixen que la democràcia és el menys dolent dels sistemes i que la llibertat d'expressió i d'informació és fonamental.

Partint d'aquesta contradicció, qualsevol col·lectiu sectorial pensa que la seva activitat mai té el recolzament que necessita de les institucions, ni la difusió que mereix dels mitjans de comunicació. Diversos sectors de la societat que reclamen l'atenció dels que gestionen els interessos generals i que ens donen una diversitat de visions; doncs és clar que la suma dels interessos de cada col·lectiu acaben conformant la societat, la cultura i el país.

Dit això, i aclarint que no es tracta de competir entre entitats sinó d'aconseguir l'atenció a partir dels mèrits propis, m'atreveixo a donar la meua modesta opinió sobre la pregunta que encapçala aquest article.

CREEM NOTÍCIES

Què s'ha de fer perquè els mitjans facin cas als ateneus i, per extensió, al món associatiu de Catalunya? La resposta immediata que se m'acut és: **crear notícies**.

Els mitjans de comunicació són plataformes que difonen notícies i que expliquen històries que interessin als ciutadans (a la majoria o a com més millor).

I què passa? Passa que el món de l'associacionisme i el món de la cultura dita "popular" (pot haver-hi un concepte de cultura que no sigui popular?) és viu, ric i variat, però **no sempre crea notícies**; passa que, quan les crea, **no sempre les sap oferir** o les sap "vendre" o les sap adreçar als altaveus més eficaços perquè arribin al públic; i passa també que, algunes vegades, **s'és més procliu a la "quota"** (em toca tant, perquè represento tants) que a fer-se valdre per l'interès objectiu que es genera.

NOTÍCIES I FETS QUE NO HO SÓN

Un fet, per convertir-se en notícia, ha de tenir tot un seguit de característiques que seria llarg d'explicar i que són objecte d'assignatures pròpies a les facultats de Comunicació. Però, per centrar-nos en alguns qualificatius "imprescindibles", diria que cal que un fet sigui **nou, desconegut i interessant** per convertir-se en objecte de desig informatiu. Si el fet, a més, **afecta molta gent** (com a protagonista o com a espectador interessat), **crea sinergies** i simpaties (identificació), **té conseqüències** (continuïtat) i **mobilitza les emocions** (històries amb sentiments), segur que l'interès que pot generar en els mitjans de comunicació és molt superior.

Un curset que es convoca cada any, un cicle de conferències o unes colònies d'estiu no acostumen a ser novetats. No són fets que sorprenguin per desconeguts o que creïn un interès generalitzable, més enllà d'una convocatòria d'agenda. La crònica d'aquestes activitats no té una importància

cabdal i el seu interès es limita als propis protagonistes i al seu cercle més íntim, que sempre serà reduït.

D'aquestes activitats “normals” és difícil desprendre'n una història que generi interès informatiu. Sí és cert que, algunes vegades, **un fet habitual pot convertir-se en notícia quan se'l revesteix d'alguna notorietat que el faci atractiu.** Per exemple, quan una convocatòria té un nombre de gent afectada important (el nombre de nens que faran tallers d'estiu supera totes les previsions), quan es produeix una coincidència que atrau l'atenció en algun dels seus protagonistes per circumstàncies alienes al propi fet (l'actor Sergi López torna a fer de Satanàs als Pastorets del seu poble) o quan el fet repetit es produeix en un marc que té alguna excepcionalitat com un aniversari rodó (l'Ateneu Popular celebra el 150è aniversari; la revista *Associats* publica el número 1.000). També dir que l'excés o l'exageració en l'oferta de notícies d'aquest tipus pot provocar també un efecte negatiu. Per exemple, l'excés d'aniversaris (L'Associació de Lectura celebra el 132è aniversari) o d'excepcionalitats repetides (rècord històric d'assistència per tercer any consecutiu) provoquen una sensació, davant dels mitjans, que es vol crear una falsa novetat allà on no n'hi ha.

Aquesta necessitat de crear notícia ha d'estar present en qualsevol organització, no només per sortir als mitjans de comunicació amb referències positives, sinó també per fer atractiva la seva activitat als socis, usuaris i al públic més proper que fa us, o pot fer-ne, de l'associació.

ELS CASTELLS COM A REFERÈNCIA

L'activitat castellerà és, avui, potser l'única manifestació de la cultura d'arrel tradicional que té un tractament més o menys

normalitzat en els mitjans de comunicació. Això és així a partir del moment en qual l'activitat va començar a generar “notícies” més enllà de l'àmbit local en què sempre s'havia mogut: aconseguiment de grans fites, castells insòlits, jornades històriques, extensió territorial de l'activitat, naixement de noves colles...

Ara bé, quan la novetat del “boom” podia començar a esgotar-se, l'activitat mateixa ha creat i ha donat valor a un seguit d'elements “noticiables” que la fan equiparable a altres fenòmens socials presents regularment en els mitjans de comunicació, com per exemple els esports: temporada regular, competència entre colles, especulació i pronòstic, final incert de cada actuació, associació de valors i símbols extensibles a altres àmbits de la societat, formulació d'històries i relats que generen emoció, atracció i identificació, etc. Val a dir que la bellesa plàstica dels castells i la seva descoberta televisiva (sobretot a partir de la cerimònia dels Jocs Olímpics de Barcelona'92) han contribuït, en gran mesura, a aquesta presència normalitzada dels castells a tots els mitjans del país.

MITJANS DE PROXIMITAT I MITJANS PROPIS

Un dels problemes d'algunes associacions quan pensen que “els mitjans no els fan cas” és que consideren que “els mitjans” són únicament TV3, RAC-1 o *El Periòdic*. És a dir, els grans diaris, les grans ràdios i la televisió d'àmbit nacional i de temàtica general. És clar que és en aquest **àmbit generalista** on es fa més difícil introduir notícies que són sectorials.

No cal que hi renunciem. Es poden crear autèntiques notícies que puguin sortir als informatius. Però l'accés als grans mitjans es fa més fàcil, a vegades, a partir d'altres opcions, com són els programes de par-

ticipació, l'oferta d'especialistes o la proposta de temes que es fan o es generen a l'associació. Cal pensar sempre que és més important l'activitat que els protagonistes: **l'objectiu ha de ser més l'activitat que l'associació que la fa.** Molt sovint es cau en l'error de potenciar el contrari: es busca el lluïment personal (o de l'entitat) més enllà de la importància del fet.

El públic prioritari d'un ateneu o associació serà el que formen els seus associats i, per extensió, les persones que poden estar interessades a l'àmbit territorial on es desenvolupa la seva activitat. Per tant, si el públic pròxim és el prioritari, els mitjans als quals s'ha de dirigir l'atenció prioritària són els **mitjans de proximitat**. Les ràdios, les teles i la premsa locals i comarcals són, i han de ser, els principals receptors de l'activitat que generen les associacions.

I quan parlem de mitjans, quasi sempre pensem en els mitjans externs: “que vinguin els altres a difondre la informació que generem”. Vivim en l'anomenada Societat de la Informació i això està canviant de manera radical.

Quan pensem en comunicar, hem de partir de l'**ús i de la potenciació dels mitjans propis**. Els clàssics encara valen (les revistes, les cartes...) però, sobretot, hem de pensar en el gran camp que obren les tecnologies de la informació i la comunicació i les xarxes socials. Aquestes són les eines més contundents que avui tenim tots, però sobretot els col·lectius organitzats (una associació, una entitat, un grup...), per comunicar-nos i per mobilitzar-nos.

Ho estem veient amb els exemples més insòlits i sorprenents cada dia. És absurd girar-hi l'esquena i continuar lamentant-nos que la nostra activitat tan fantàstica no aconsegueix sortir mai en el Telenotícies.

Ningú va pensar en nosaltres

Al darrer tram de la legislatura passada, el Govern de la Generalitat aprovava la Llei de Regulació d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives, que estableix la nova reglamentació en matèria d'espectacles i la seva aplicació i que ens afecta de ple, posant en perill la continuïtat de bona part dels espais on el món amateur i professional català desenvolupa les seves activitats.

Estic convençut que no es va voler fer una llei contra el nostre sector, però tinc el mateix convenciment en afirmar que en el moment de redactar el text no es va pensar en la gran quantitat de locals que formen el teixit dels ateneus com a suport cultural i de promoció lúdica; un fet greu i preocupant.

Des de la Federació d'Ateneus sempre hem defensat millorar la seguretat dels assistents als esdeveniments que organitzem, però no es pot crear una normativa pensant que tot comença de zero. La nova llei situa al mateix nivell els equipaments i les capacitats d'inversió i d'adaptació del sector municipal, el sector privat i tot el món ateneístic i això ens ha creat un greu problema.

Des de l'aprovació del reglament, els presidents de més d'un centenar d'ateneus de Catalunya han passat a carregar a les seves espatlles la responsabilitat d'obrir les portes dels seus teatres i sales sabent que incompleixen una llei que, a més, en la majoria dels casos, no podran complir.

Molts dels nostres ateneus fa més d'un segle que es van construir i som conscients que cal adaptar-los als temps actuals. Volem garantir la seguretat dels assistents als nostres espais i complir la normativa, però no és just que la llei fiqui al mateix sac els ateneus, molts amb un alt valor històric i arquitectònic, juntament amb sales de festes o teatres de nova construcció.

Els ateneus fem aquell paper que ningú vol fer: creant i mantenint un sistema d'espais escènics i de lleure,

gairebé sempre deficitari econòmicament; fent treball de carrer; obrint portes als vespres per als assajos dels grups de teatre amateur o obrint portes els diumenges a la tarda perquè al poble hi hagi un ball de saló que aplegui a la gent gran, entre moltes altres activitats.

Una tasca que fem amb gust i volem continuar fent, però no pot ser que, precisament per fer-la, siguem ara mateix els espais que tenim més risc de tancar.

Des de la Federació creiem que s'ha de trobar una solució racionalitzant la normativa, entenent que hi ha aspectes que molts dels nostres espais no poden, ni podran complir mai. No parlem de mesures de seguretat bàsiques, que hem d'esforçar-nos per adequar, sinó d'aspectes com el dimensionament dels serveis, dels espais o la insonorització, que només per dissenys constructius ja són impossibles de complir.

Demanam temps per adequar-nos a la normativa i participar en el disseny del pla de transició amb el Departament d'Interior. Cal resoldre també la tramitació del control d'accés per als voluntaris que fan aquestes tasques, adequant els requisits a la realitat del seu dia a dia. Una realitat que dista molt de ser la del lleure nocturn.

Finalment, considerem que caldrà trobar ajuts per adequar els nostres espais a la normativa. Equipar els nostres teatres o sales requereix d'inversions i tots sols no els aconseguirem, perquè precisament és el nostre sector el que acull bona part de l'activitat que no aporta guanys als seus promotors.

A una gran part de les viles, pobles o ciutats del nostre país hi ha un ateneu que acull activitats i és gràcies a aquestes que, en part, som un país diferent. Creiem que cal mantenir-les, conservar-les i impulsar-les perquè continuï sent així per molt de temps.

Salvador Casals
President de la Federació d'Ateneus de Catalunya

A la manera catalana

Hi ha una *manera catalana* d'entendre les coses, l'esquizotímia. Un temperament no patològic en què es dona una preponderància de la vida privada, de la qual resulta una fredor i un desinterès aparents vers la realitat pública. La història de Catalunya és l'esquizotímia permanent entre la cosa pública i la qüestió privada. Culturalment aquest *desintereçament* per la *res publica* ha estat la justificació per a l'avarícia privada. Amb aquesta manera d'entendre les coses no hem sabut mai cap a on anàvem, per això no hem trobat el camí. Una excepció, en certa manera, en són els *ateneus*.

En l'esquizotímia, la cosa pública representa la insatisfacció permanent; la cosa privada, l'onanisme permanent. Com que la insatisfacció és el primer pas cap al progrés, l'actitud ateneïsta ha sabut construir un espai comú, defugint de l'interès privat exclusiu, que, forçosament, ha esdevingut un espai públic contemporani. Per això té més d'un segle de vida. Ha sabut compartir, conviure i conversar: les tres C.

Farien bé els polítics –que per cert, surten de la societat– d'apostar per aquest model de convivència i de cultura social. És a dir, de creure-hi. En aquests moments socials i econòmics, només vull recordar que el canvi, i per tant el progrés, sempre ve des de baix, mai des de dalt. També la cultura. Per tant, caldria consolidar la societat civil –els ateneus– amb mitjans legals i econòmics per desenvolupar els seus projectes socials de futur. En definitiva, ajudar a inventar.

Enric Comas i Mora
President del Casino de Vic

Treball i optimisme

Ja fa temps que les entitats com la nostra van perdent, de mica en mica, els seus associats històrics; aquells que ho són de *tota la vida*. El nostre cas, el del Casino del Masnou, no ha estat una excepció. Ja ha passat l'època en la qual ser soci del Casino era un signe d'estatus o era una necessitat per tal de poder gaudir d'unes instal·lacions on realitzar diferents activitats lúdiques, esportives o culturals.

Quan vaig arribar a la presidència d'aquesta entitat, amb quasi 140 anys de història, vaig sentir que tenia molta responsabilitat i que m'havia d'esforçar en reconduir la situació en què ens trobàvem. Vaig tenir la sort de comptar amb una Junta Directiva molt entusiasta amb què vaig poder compartir totes les meves inquietuds i crec que ens n'estem sortint.

Després d'uns anys de fer tasques d'organització interna en tots els sentits, ens hem proposat fer noves inversions per tal de donar una oferta diferent que engresqui els nostres socis i, sobretot, que ens ajudi a captar-ne de nous. Unes inversions ja estan fetes (sala de jocs infantil, condicionament de la Sala Social, adequació d'una sala de billars, etc) i d'altres en vindran ara (instal·lació de dues pistes de pàdel, reor-

ganització del pati i parc infantil, etc). I tot ho hem pogut anar finançant gràcies als serveis que el Casino ha anat oferint al públic en general, tant socis com no socis.

Ara comencem una nova etapa. Tenim el convenciment que tenim futur i que aconseguirem tornar a ser un referent a la vida del habitants del Masnou.

No voldria acabar aquest escrit sense fer una reflexió sobre les relacions que aquest tipus d'entitats i, especialment el Casino del Masnou, hauria de tenir amb els ajuntaments dels seus pobles i amb l'Administració en general. En el nostre cas, som una entitat totalment privada sense cap tipus de subvenció, però que donem suport a moltes associacions del Masnou, que fan servir les nostres instal·lacions a canvi d'una aportació simbòlica. Ens agrada sentir-nos part del poble, i ens agradaria tenir més suport, no necessàriament econòmic, per part dels organismes oficials.

L'objectiu d'aquest article era fer una crida a l'optimisme. Crec sincerament que tenim un espai a la societat i l'hem de saber trobar.

Eulàlia Villà i Freixa
Presidenta del Casino del Masnou

Caminant cap al centenari

El Centre Agrícola de Sant Pau d'Ordal commemorarà el seu centenari l'any 2014. Sembla lluny, però el temps passa volant. Moltes persones anònimes han fet possible arribar fins aquí, i caldrà fer-ne esment. Confiem que aquesta celebració pugui coincidir amb la inauguració de les reformes. Ja fa uns anys que el nostre local s'està remodelant i ampliant, i adaptant a les normatives de seguretat i accessibilitat. Són molts diners i moltes reunions.

Mai es podran comptar les hores de feina dels voluntaris que durant aquests anys han estat treballant els caps de setmana fent feines de fusteria, lampisteria, etc., per tal d'estalviar uns quants diners de l'obra total. Ho han fet i ho estan fent de gust i amb il·lusió, perquè saben que, un cop s'hagin acabat els treballs, tindrem un centre cultural en condicions i amb espais i activitats per a totes les entitats. Ara, el principal repte consisteix a engrescar la gent jove perquè senti seu aquest espai, es faci sòcia i contribueixi a donar-li vida d'ara en endavant.

Núria Baqués.
Presidenta Centre Agrícola St. Pau d'Ordal.

Premis
Ateneus
2 0 1 1

Consulteu les bases a www.ateneus.cat

Com heu incorporat les noves tecnologies a les vostres activitats?

Les noves tecnologies suposen un repte i alhora una oportunitat per als ateneus d'aproximar-se als seus socis i al seu entorn. Hem preguntat a tres ateneus com empren Internet i les xarxes socials per millorar les seves tasques dins la societat.

JOAN DíEZ

President de l'Ateneu Santfeliuenc.
Sant Feliu del Llobregat

L'any 1995 vam organitzar el primer curs que es va fer a la ciutat sobre l'ús d'Internet. Va ser el primer intent de trencar l'esclatxa digital. Després va ser sobretot l'Ajuntament qui va treballar per corregir aquesta gran esclatxa. L'Ateneu es va convertir en un punt de connexió a Internet. Avui dia, però, ja no és necessari, ja que tothom pot portar Internet a la butxaca.

L'Ateneu va aprofitar ràpidament els recursos que ofería Internet. Va ser de les primeres entitats a la ciutat en tenir pàgina web (2001). Cada dos anys, aproximadament, renovem la web per millorar-la (inclou webs sectorials, blocs de projectes i apartats de seccions). Cal dir que al llarg de la seva història els nostres webs han ofert gran varietat de serveis que, a vegades hem ampliat i millorat, i d'altres hem simplificat per la desproporció entre l'ús i l'esforç que requerien. L'any 2006 el web de l'Ateneu va estar nominat als Premis Ateneu.

Diferents projectes i seccions de l'entitat tenen presència a les xarxes socials més populars o tenen el seu propi bloc. En aquests moments estem fent una reflexió estratègica sobre l'ús d'aquestes eines de social *media* com a oportunitat per a la difusió dels nostres projectes i de creació d'opinió.

EDUARD ASENSIO

President del Centre Sant Pere Apòstol.
Barcelona

Fa temps que estem duent a terme un projecte anomenat "Foment de la xarxa associativa i de participació ciutadana al barri de St. Pere, Sta. Caterina i la Ribera". Es tracta del procés de coordinació de més de 25 entitats que conviuen conjuntament dins del Centre, teixint així una autèntica xarxa social que dona cobertura i resposta a moltes de les necessitats, individuals i compartides.

En el Centre creiem molt en la xarxa associativa i, és per això que una de les nostres prioritats per afavorir aquest projecte és crear canals de comunicació directa. Entenent la comunicació com a una gran eina per afavorir la participació de les persones; és un àmbit que cal tenir-lo molt prioritzat i potenciar-lo constantment.

Actualment utilitzem diferents canals que conviden a conèixer el Centre i a participar-hi. Dos d'aquests canals són la pàgina web i el Grup de Facebook del Centre. Les noves tecnologies ens permeten canalitzar la informació d'una manera ràpida i efectiva, ara bé, no ens hem d'oblidar que aquests no poden ser els únics canals de difusió, hem de seguir treballant perquè ningú en quedi exclòs... Perquè la bona pràctica passa per no oblidar-nos de ningú

MARTA SUBIRÓS

Presidenta
del Casino Menestral Figuerenc. Figueres

Algú s'ha preguntat, si els ateneus s'haguessin de crear avui, quines necessitats de la societat haurien d'ajudar a solucionar? La resposta és segurament la clau per saber què fer si volem sobreviure. També, probablement, tots coincidirem en el fet que un dels reptes està en l'adaptació a les noves tecnologies, que ens permetrà un funcionament efectiu i sobretot comunicar millor (i a més gent) el que fem i proposem. Nosaltres així ho hem entès i, de moment, els resultats són força satisfactoris.

Hem posat en funcionament l'aula d'informàtica on es treballa amb 8 ordinadors connectats a Internet i disposats en xarxa. El professor s'encarrega també de la web i la informàtica de l'entitat. Quant a la web, www.casinomenestral.cat és totalment administrable i ens permet canviar tots els seus continguts (s'hi poden trobar l'agenda, vídeos, àudios, imatges...).

A més, l'escola de música disposa de 3 pàgines en la xarxa social Facebook. (La de l'Escola de Música, l'Orquestra Jove Versatile i la de la Coral Germanor Empordanesa). A part, també, alguns membres de la Junta disposen de perfils propis que posen al servei de l'entitat.

Conscients que encara pot fer-se molt més, apostem per la renovació com a eina que assegura el futur de la associació.

ELS ATENEUS, CENTRES DE DEBAT

Ningú pot negar que el debat i la reflexió política formen part de l'ADN del món ateneístic. Les darreres eleccions municipals ho han tornat a demostrar, convertint moltes de les entitats federades en seus dels debats locals. La implicació dels candidats, la introducció de les noves tecnologies i la col·laboració dels mitjans de proximitat han convertit aquestes iniciatives en un referent per a la ciutadania. Aquí en recollim alguns exemples.

Convertir l'ateneu en centre de debat es pot fer des de múltiples perspectives. A La Massa, Centre de Cultura Vilassarenc (Vilassar de Dalt) es va convidar els candidats a debatre sobre el futur del municipi, però, sobretot, per incidir en el seu compromís amb el futur del Centre com a referent dins el municipi. Altres entitats, com el Casino de Constantí o el Centre Agrícola de Sant Pau d'Ordal van acollir debats oberts entre els candidats a l'alcaldia amb un format obert i un èxit d'assistència. Un fet gens estrany, ja que eren els únics debats que podien tenir com a referent els ciutadans.

Un bon exemple de la proximitat envers els ciutadans el va donar l'Ateneu Igualadí, atorgant la possibilitat als veïns i veïnes de la localitat de formular preguntes per al debat a través de les xarxes socials. El resultat: sis preguntes concretes, majoritàriament referides a la situació econòmica i el futur de la comarca.

Des del Centre l'Avenir Fanalenc (Platja d'Aro), la fórmula emprada va ser la de complementar els debats amb els mitjans de comunicació locals. Així, si els mitjans havien realitzat debats generalistes, al Centre es va optar per parlar del sector turístic, incidint en temes com l'obertura del Camí de Ronda (un objectiu pel qual lluita l'entitat per a aquest estiu).

DEBAT ALS BARRIS

Si bé és evident que les eleccions municipals a Barcelona van gaudir d'àmplia cobertura mediàtica i de debats no en van faltar, les entitats de la capital van jugar el paper d'aproximar els polítics als barris. És el cas dels Lluïsos de Gràcia que, de forma coordinada amb Ràdio Gràcia i el G-6 de la Vila, van organitzar el cicle "Què m'expliques?". Una fórmula nova on es va cercar la proximitat, parlant de tu a tu, amb quatre dels cinc candidats a l'alcaldia. Primer amb una entrevista extensa i, posteriorment, amb un torn de preguntes directes del públic assistent.

Debat al Centre Agrícola Sant Pau d'Ordal

Debat als Lluïsos de Gràcia

Ricard Gomà als Lluïsos de Gràcia

Debat a la Massa

PÀMPÓR. POBLES DE DANSA

Que al món ateneístic ens agrada ballar és evident. Només cal veure el nombre de colles sardanistes i esbarts que congreguem. Per això no és d'estranyar que La Societat Coral i d'Esbarjo La Margaridoia se sumés sense pensar-s'ho a una iniciativa com "Pobles en dansa". Una fórmula per apropar la dansa contemporània a persones amateurs. El resultat va ser *Pàmpór*, un espectacle fruit del treball de diverses entitats del Penedès.

Quan l'Ajuntament de Santa Margarida i el Monjos es va posar en contacte amb La Margaridoia, a principis de l'estiu del 2010, se'ls va parlar d'un projecte per realitzar un espectacle conjunt entre entitats de Vilobí, Vilafranca i Santa Margarida. Tenint en compte que l'entitat té un grup de teatre, van pensar que la cosa anava d'actuar. La sorpresa va arribar quan van veure que la reunió era amb el coreògraf Álvaro de la Peña (companyia Iliacan) i van descobrir que tot girava al voltant de la dansa contemporània.

Es tractava de reunir persones de diferents edats per fer un projecte d'arts escèniques que girés al voltant de la dansa i on els participants estiguessin implicats en tota la creació. Així, de juny a desembre del 2010, vint-i-cinc persones de La Margaridoia i les altres entitats implicades es van sumar al projecte amb assaigs setmanals on aprenien i creaven conjuntament. L'ampli espai del local de la La Margaridoia va convertir-se així primer en local d'assaig i, finalment, el 19 de desembre, en l'espai escollit per a una de les representacions.

L'EXPERIÈNCIA

L'experiència va servir per crear una petita-gran família entre els participants, que anaven dels 18 als 60 anys, i, a la vegada, va aconseguir un èxit de públic en localitats poc acostumades a poder assistir a espectacles de dansa contemporània. Alhora, des de La Margaridoia no amaguen que l'experiència els ha fet reflexionar sobre idees noves i projectes que eren al fons del calaix.

Mentre aquests projectes es desenvolupen, el projecte "Pobles en dansa" ha continuat el seu recorregut pel territori català. Actualment, ja està desenvolupant un nou espectacle a Osona, amb entitats de Vic, Sant Hipòlit i Voltregà. L'objectiu de la companyia Iliacan és poder portar "Pobles en dansa" per tot el territori català.

Un instant de l'espectacle Pàmpór

Un instant de l'espectacle Pàmpór

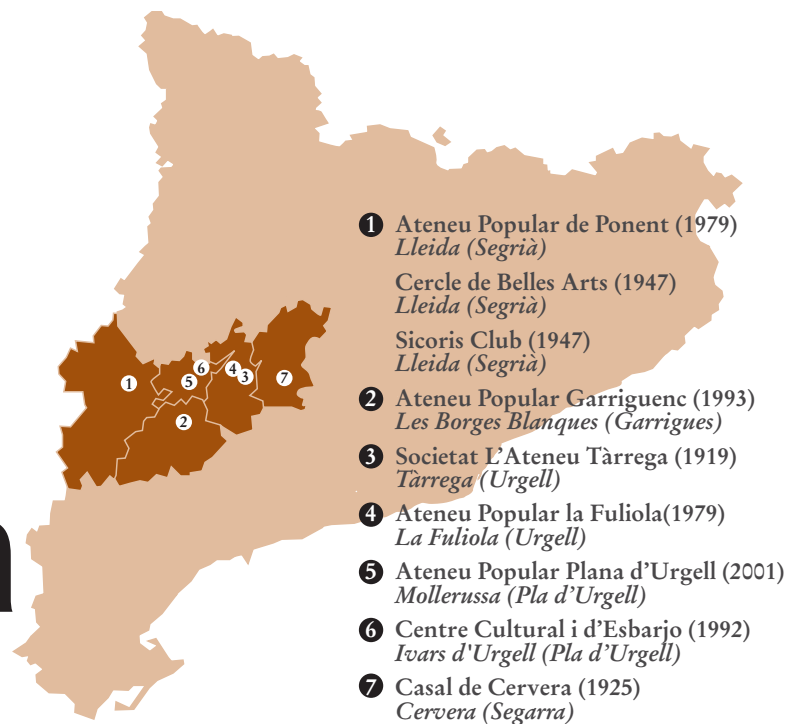

Un instant de l'espectacle Pàmpór

Un instant de l'espectacle Pàmpór

Ateneus a la Terra Ferma

Llarga és la història de lluites de les Terres de Ponent per la identitat i la creació d'una societat civil que mai es rendeix a definir i mantenir viu un teixit associatiu. El moviment ateneístic n'és una bona mostra, reeixint en diversos moments del segle XX per acabar entrant al segle XXI amb voluntat de futur.

De l'espessa boira de l'hivern a la sortida d'un sol inclement a l'agost, les Terres de Ponent sobreviuen al pas de les estacions i dels anys amb afany de superació. Com la fruita que regalen al món, la duresa d'una història antiga de superacions s'ha marcat en la seva gent per acabar donant llavors de futur.

Una bona mostra d'aquesta voluntat de pervivència la dóna el moviment ateneístic que, des de les ciutats fins a les petites poblacions, ha anat introduint i consolidant la cultura i el moviment associatiu sempre amb un component comú: la voluntat de modernització.

*“Tàrrrega,
Lleida i
Cervera acullen
el naixement
dels primers
ateneus de
Ponent*

ELS INICIS

L'any 1860 la línia del ferrocarril Manresa-Tàrrrega-Lleida s'inaugura portant un aire modernitzador a les ciutats de les Terres de Ponent, que agafen la força de la locomotora per iniciar una època de canvis. Aquesta evolució es plasma a les principals ciutats a inicis de segle amb el naixement de les primeres institucions privades.

La primera gran institució neix a Tàrrrega de la mà de la burgesia amb l'Orfeó Nova Tàrrrega l'any 1915, donant lloc el 1919 a l'Ateneu de Tàrrrega. La constitució de la seu social es farà gràcies a l'aportació de nombroses persones que aporten el capital en forma de cèdules. Una espècie d'obligacions que marcaran el futur de l'entitat durant molt temps, doncs els “cedulistes” mantindran el control total de la societat durant gairebé un segle davant els altres socis.

A la mateixa època, el 1925, naixerà el Casal de Cervera i no serà fins passada la Guerra Civil que trobarem el naixement d'entitats de referència a Lleida. Per a això cal situar-nos al 1947, any de naixement tant del Sícoris Club com del Cercle de Belles Arts. En un moment on tot estava controlat pel règim franquista, aquestes dues entitats aconseguen, gràcies a les influències dels seus membres fundadors, aportar oxigen i mantenir la cultura viva. Des del Cercle es crea l'Escola de Belles Arts, la primera a les terres de Lleida i un cultiu d'artistes amb iniciatives com el Grup Cogul.

El Sícoris, per la seva banda, neix del gust d'un grup d'amics per ballar. L'entitat, gràcies als ingressos dels balls, aconsegueix créixer amb els anys i anar comprant instal·lacions esportives que l'acabaran convertint en un bressol on s'han format autèntics esportistes d'elit. Una activitat esportiva que pot, a voltes, amagar la seva aportació cultural. Doncs, com explica el seu actual president, Jaume Vilella, el pare Lladrosa hi va començar a donar classes en català als anys seixanta. També van crear la biblioteca més important de llibres en català sota la dictadura. Fins i tot es va haver d'afrontar una multa de 50.000 pessetes de l'època per un premi de poesia atorgat a una obra catalana.

Una activitat cultural, però, que es va anar adormint durant els setanta en moltes d'aquestes institucions, en espera d'un canvi de cicle.

(A dalt) Acte d'Estat. Ateneu Popular Plana d'Urgell
(A sota) Centre Cultural i d'Esbarjo d'Ivars d'Urgell

UN NOU NAIXEMENT

És el 1979, amb l'arribada dels ajuntaments democràtics, que la societat sembla despertar de nou. Entitats històriques es reactiven, mentre que naixen noves entitats com l'Ateneu Popular de Ponent de Lleida, lligat al moviment veïnal. Segons el seu president, Xavier Eritja: "Des dels inicis ens hem volgut erigir com el gran espai de debat sobre el fet ciutadà i el fet democràtic a Lleida". Un espai de debat on s'ha donat cabuda a altres entitats, alhora que s'aportava serveis als associats.

També en aquest instant a altres ciutats, com La Fuliola, neix l'Ateneu Popular, amb un lema prou significatiu: "Per la cultura del Poble". A Mollerussa, la mobilització social porta al naixement de Ràdio Ponent, la segona emissora de tot Catalunya que va emetre íntegrament en català. Una ràdio lligada a iniciatives culturals com l'Ateneu Intercomarcal Mascançà, amb un fort component nacionalista. Tot i que l'entitat va acabar desapareixent junt amb l'emissora a inicis dels noranta, en el futur s'amagaven noves esperances.

LA TERCERA ONADA

És justament al trencar dels anys noranta quan trobem una tercera onada associativa. És el cas de l'Ateneu Popular Garriguenc, nascut l'any 1993 de la mà de persones pro-

Combat poètic. Societat l'Ateneu de Tàrraga

cedents de Castellldans, Juneda, l'Espluga Calba i les Borges Blanques. L'objectiu: promoure la cultura per tal que arribi de manera regular a persones de totes les condicions. Un component que s'uneix a la voluntat de fer créixer l'estima per la comarca de les Garrigues.

“El Segle XXI s'inicia amb la revitalització del moviment ateneístic a Ponent”

En similars condicions es crea el Centre Cultural i d'Esbarjo d'Ivars d'Urgell el 1992. Una iniciativa de pares i mares que conformen una entitat per donar cobertura a les necessitats culturals d'una localitat petita.

Els actes lúdics, en aquests casos, s'uneixen també a actes de les dues entitats on la relació amb l'entorn natural pren protagonisme. Així, actes com “Delicadeses-Art de tros”, on l'Ateneu Garriguenc porta la creació artística fins la natura, o la caminada sota la lluna al voltant de l'estany d'Ivars són referents dins l'agenda estiuenca.

UN NOU SEGLE

Sens dubte, l'inici de segle XXI és un punt clau en la revitalització del moviment ateneístic a les comarques de Ponent. Una renaixença que té el seu component més exemplar en la creació, l'any 2001, de l'Ateneu Popular de la Plana d'Urgell. Una iniciativa amb un

fort component sobiranista que recull simbòlicament l'herència del desaparegut Ateneu Mascançà. L'Ateneu també promocionarà activitats culturals i, a partir del 2006, compartirà espai amb altres entitats.

I aquesta, la vertebració d'entitats al territori, esdevindrà un punt comú del moviment ateneístic i associatiu arreu de Ponent. Així, des de totes les entitats s'expressa la voluntat de treball amb l'entorn. Les entitats creen xarxa per al manteniment de la cultura i la iniciativa associativa al territori.

Alhora, la innovació i la voluntat de recuperació es deixen sentir. Si entitats com el Sícoris Club revitalitzen activitats com l'esbart La Moxiganga, a l'Ateneu Popular de Ponent prenen pes innovacions com el Teatre de l'oprimit. Petites i grans passes que demostren que, a ponent, l'esperit ateneístic camina endavant.

Esbart La Moxiganga. Sícoris Club

(A dalt) Diàlegs dilluns Bolonya. Ateneu Popular de Ponent
(A sota) Acció pel riu Segre. Ateneu Popular de Ponent

Més que música

Podríem dir que el món ateneístic és aficionat a la música. Clar que, segurament, ens quedariem curts. Creem música, formem músics, organitzem concerts, tenim corals... i el que és millor, no ens cansam d'escoltar música. Que apostar per la música només és una excusa més per reunir-nos i passar-ho bé? Segurament. Però, com es veu a les fotografies, toquem totes les tecles. I ho acostumem a fer bé...

- 1 Concert de Primavera. Centre Cultural Els Catalanistes (Barcelona)
- 2 Concert Luz Casal. L'Avenç Centre Cultural (Esplugues de Llobregat)
- 3 Musical Aritzala 54. El Centre (Llorenç del Penedès)
- 4 Concert professors al Museu Dalí. Casino Menestral Figuerenc (Figueres)
- 5 Societat Cultural i Recreativa La Unió (Mas Rampinyo)
- 6 120 aniversari Grup Coral. SCE la Margaridoia (Sta. Margarida i els monjos)

1

3

3

4

5

6

Taula rodona: la cursa de la comunicació

Participants: Sònia Corominas, responsable comunicació del GEIEG; Jordi Casabona, president de La Massa Centre de Cultura Vilassarenc; Anna Roca, presidenta del Centre Cultural Els Catòlics d'Olot; Joaquim Gibert, president del C.C.R. Pineda; Sandra Pérez, responsable comunicació del C.C.R. Pineda; Xavier Grau, president del Círcol Catòlic de Badalona; Irene Caamaño, responsable comunicació de La Catequística de Figueres. Moderador: Josep Villagrasa, responsable comunicació de la FAC.

Aquesta trobada s'ha dut a terme a terme a les instal·lacions del Grup Excursionista i Esportiu Gironí (GEIEG)

Fotografies: Toni Galitó

D'esquerra a dreta, Xavier Grau, Sònia Corominas, Joaquim Gibert, Irene Caamaño, Sandra Pérez i Anna Roca.

Creieu que cal professionalitzar la comunicació dins els ateneus? És necessària la figura del responsable de comunicació?

Sònia Corominas: És cert que jo represento una entitat molt gran. Tenim 19 seccions esportives, activitats culturals, un munt d'activitats socials... Sense un departament de comunicació mancava una peça important. És clar que el GEIEG existeix des de fa 93 anys i el departament té un mes i mig. Ja es feien coses, però es necessitava un treball conjunt. La gent que coneix el GEIEG des de dins en té una bona imatge, però des de fora la imatge s'ha quedat un pèl antiquada. Comunicar és evolucionar. Podem existir, sobreviure i morir o anar avançant. En això, crec que la meua feina pot ser útil.

Jordi Casabona: És clar que això depèn del tipus d'entitat. Per a molts, tenir un tècnic de comunicació és un luxe i abans calen altres coses més bàsiques. Nosaltres és el que hem fet els darrers dos anys. Primer hem definit bé el projecte de l'entitat. I, després, en comunicació hem abordat dos àmbits: construir la imatge corporativa i organitzar la promoció i difusió d'activitats. Com que no podem permetre'ns algú, hem cercat un professional extern perquè fes la imatge i paguem puntualment una persona per fer la difusió d'actes concrets.

Anna Roca: Reconec que tant de bo poguéssim tenir una persona a comunicació, per que falta ens fa. Jo no soc periodista i quan hem toca fer una nota de premsa em roba un munt de temps. És clar, jo vaig per intuïció. Per exemple, no aclaparo els mitjans de comunicació amb notícies. Els mitjans d'Olot i comarca saben que quan Els Catòlics els convoquem per a una roda de premsa és perquè hi ha una notícia que interessa. Intento cuidar-los molt.

Jordi Casabona:
“Cal diferenciar entre com visualitzem l'entitat i com promocionem les activitats”.

Parlem de mitjans. Quins mitjans utilitzeu per parlar amb el vostre entorn?

Irene Caamaño: Jo crec que, actualment, amb una persona i un ordinador tens la comunicació feta. Al Facebook hem passat de 600 a 1.200 persones, perquè hem passat d'una publicació a la setmana a tres o quatre entrades diàries. Si la gent sap què hi poses cada dia, crees el boca-orella: “Ostres, la Cate estava apagada i ara al Facebook...”. A més, també tenim Twitter. És clar que, en aquest cas, és per als mòbils, molt més immediat i potser és més apropiat per a entitats grans com el GEIEG. Quant a la web, anunciem els actes i pengem fotografies, com ho fem al facebook, i fem partícip a la gent. Fins i tot la circular hem acabat optant per enviar-la per correu electrònic. Senzilla i directa.

AR: Això no pots fer-ho a tot arreu. Jo no puc fer això per correu electrònic. Si no ho faig per carta se m'esborren tots els socis. El Facebook està molt bé, però jo ho he de fer per carta i començant per “Benvolgut senyor”.

Sandra Pérez: Nosaltres estem encara modificant criteris de comunicació. Tenim una franja d'edat enorme. De nens de 8 anys a socis de 90. Contínuament ens plantegem si hem d'anar per xarxes socials o cartes de correu ordinari. Mai aclarim què hem de prioritzar. Si ho fem tot mitjançant Internet, també perdríem molts socis. És clar que en captaries, però has d'anar tantejant les dues opcions.

No hauria de ser tant què és el que hem de fer, sinó per a què volem que serveixi el que fem?

JC: És clar que hem de diferenciar com visualitzem l'entitat, el projecte i el concepte i, en un altre àmbit, com promocionem les activitats. Són finalitats diferents i calen mitjans diferents.

Xavier Grau: Nosaltres estem una mica en un pas intermedi del que heu plantejat. El Cercle ha anat creixent des de fa uns anys, fent-se una entitat més oberta. Sabem que els joves que entren no es comuniquen igual que els nostres pares. Però el punt de partida és el mateix: què volem comunicar. Volem explicar coses.

En el nostre Pla Estratègic, una de les quatre branques és la comunicació. No es tractava de trobar un responsable, sinó de definir la comunicació. Cada secció del Círcol té un protocol i té la seva comunicació interna. La comunicació externa, en canvi, és a càrrec de l'entitat. És difícil, però és un procés d'evolució i hi ha ganes de créixer, combinant persones grans i joves amb el mateix objectiu.

És clar que cada mitjà té el seu propi públic. Però, si un objectiu comú és arribar a nous públics, aquests potser s'identifiquen més amb les noves tecnologies...

XG: De fet, nosaltres, quan vam començar a treballar amb la nova pàgina web, ho vam fer amb una comissió amb gent de mitjana edat. Treballàvem sobre una idea de web clàssica i, quan vam consultar-ho fora, ens vam adonar que ens estàvem equivocant. Aleshores vam fer entrar gent jove i això ens ha portat a fer una web 2.0, interactiva. Per exemple, hi haurà un calendari on poder llogar la sala del teatre, estarà connectada a xarxes socials...

JC: Em sembla que, actualment, en qualsevol entitat mitjaneta, tenir una pàgina web és bàsic. A nosaltres ens va costar fer-la pel pressupost i quan la vam fer, de quatre seccions, dues ja tenien una web pròpia que no tenia res a veure amb la imatge corporativa. Al final, hem fet prevaler una web on cada secció tingui un espai on pugui penjar coses i tingui molta autonomia.

Quant a la comunicació interna, segurament una de les eines més emprades pels ateneus és el butlletí. Una publicació que sempre s'ha fet i està instaurada. Però, cal plantejar-se la seva utilitat?

SC: Al GEIEG fa un munt que el fem, amb els seus problemes, però la gent gran sempre espera el butlletí a la bústia. El contingut és ben bé igual, però cerquen allà on surt el seu nom o la foto del nét... Suposa quelcom en comunicació? Doncs tenir la gent de la soca, de tota la vida, contenta.

XG: El nostre butlletí el fa la secretària cada més. És l'element aglutinador de totes les informacions de totes les seccions i el mantindrem. Però amb la gent jove hem començat a apostar pel *newsletter*.

AR: Sí que la gent gran també empra Internet, però esperen el butlletí per costum. Jo tinc l'exemple amb la Junta. Som tres de joves i la resta de 65 en amunt. Quan vaig fer la web i els la vaig presentar es van sorprendre, perquè ni web volien. I es comuniquen! Constantment m'estan enviant bromes per correu electrònic. Però ells creuen que el més important és la carta i el butlletí.

Joaquim Gibert: Nosaltres combinem els dos formats en comunicació interna. Cartes i butlletí amb paper i nous mètodes, com les xarxes socials o missatges sms als mòbils dels associats per cercar voluntaris.

Sònia Corominas:
“Podem existir, sobreviure i morir o anar avançant en comunicació”.

És un mitjà més personal. Ara, no sempre l'esforç per comunicar té compensació amb el resultat. Jo sóc partidari d'eliminar el butlletí o canviar el format per fer una cosa molt més àgil. Tenim un butlletí de 40 pàgines cada trimestre. La secretaria que recull la informació està col·lapsada i costa molt.

No estem fent una divisió molt estricta? Paper per a la gent gran i Internet per als més joves?

IC: La gent gran, evidentment, es connecta a Internet, però se'ls fa més difícil. En canvi, si els dius, ves a www.lacate.cat, s'ho troben. La nostra web és un WordPress, un format bloc senzill, com un taulell d'anuncis. A més, quant al paper, la cartelleria arriba i també arriba a la gent gran. I nosaltres fem referència sempre a la web. Podem fer còmplices a la gent gran fent-ho fàcil.

JC: Nosaltres fem cartelleria de forma sistemàtica. No tenim butlletí i no ens paga la pena l'esforç de fer-lo. Però fent cartelleria amb programa trimestral podem assolir l'objectiu de comunicar el que fem.

SC: És que els suports per comunicar que tenim són tants! Segurament també arribarà el dia en què, davant nous suports, el Facebook i el Twitter es quedaran enrere i no els voldrem deixar estar per no perdre part del nostre públic. A voltes tenim tanta necessitat de comunicar tot el que fem que no ens parem a pensar què rep la gent, quin retorn tenim. Cal concentrar esforços concrets.

Potser tot es faria més fàcil si ens plantejàssim objectius. Petits objectius, grans resultats?

AR: Jo, quan vaig entrar a Els Catòlics, no més tenia un objectiu. Obrir Els Catòlics a la ciutat d'Olot. Els Catòlics és un primer pis, i pujar el primer pis costa molt. Què vaig fer? Només centrar-me en aquest objectiu. Davant tenim una plaça i vam fer moltes activitats a fora i, quan la gent preguntava “*Qui ho munta això?*”, responíem “*Els Catòlics*”. Amb els mitjans comarcals, el mateix. Durant mig any, cada cop que sortíem, perquè Els Catòlics estem oberts a tothom i no només als socis, va venir tanta gent...

És a dir, vareu establir enviar un missatge concret?

AR: Sí i quan vam aconseguir l'objectiu vam canviar el missatge. Ara l'objectiu és que l'Ajuntament ens reconegui com Hotel d'entitats. I cada vegada que donem una notícia: “Nosaltres, com que som un Hotel d'entitats...”. Així s'aconsegueixen coses.

JC: Per a nosaltres, l'objectiu ara és que vingui gent de fora del poble. I el que hem fet és que, si a cada activitat decidim en quins carrers pengem els cartells, ara hem inclòs zones d'altres municipis.

SP: Nosaltres ja hem dit que ho estem configurant. L'objectiu és obrir l'entitat al poble i també transmetre el que fem a les poblacions veïnes. No tenim gaire més accés. Intentem comunicar-ho a la ràdio local i les poblacions veïnes, a les federacions i a *El punt*. Res més. Podríem enviar-ho a mitjans generalistes, no tenim accés a grans mitjans.

Quin feedback teniu? Com calculeu que els diners o esforços que destineu tenen un retorn.

IC: Jo crec que el fet que hi hagi una persona darrere les xarxes socials té resultats. Si

al Facebook algú escriu quelcom i respon, a la gent li fa gràcia. Saber que hi ha algú que respon, la gent ho agraeix i s'hi implica. S'hi nota el *feedback*. Vam fer la final de la *Champions* a La Cate per veure si la gent podia venir. La gent s'hi va implicar, es va crear debat. L'altre es penjar fotos de quan es fan esdeveniments; si tu fas fotos i les penges, la gent s'emociona.

Clar, també és el mitjà més fàcil per tenir *feedback*.

SC: Exactament. Tu fas el butlletí, els cartells, els díptics, la web i, després, el dia de l'acte estàs allà a l'expectativa per si ve o no ve algú. Quan comença a entrar gent, veus que ha arribat. Al final de l'any, quants socis has fet? Si et mantens, està bé. És clar que a Girona ens toca fer mil cartells com a mínim per poder cobrir mínimament.

JC: És molt subjectiu. Tota entitat té un *feeling*. Nosaltres, per protocol de comunicació, donem importància al web, però sabem que els cartells són claus. En un poble amb un nucli històric tancat, tothom passa per la plaça. Sabem que qui ve és més

Irene Caamaño:
“Actualment, amb una persona i un ordinador tens la comunicació feta”.

pel cartell que pel web. Però parlem d'una inversió més petita, 80 o 90 cartells.

XG: Nosaltres, a Badalona, també apostem pels cartells per a les diferents activitats. El que sí que hem innovat ha estat establir un mateix format i un codi de colors per a cada mes. Els colors ajuden a identificar en quin moment de la temporada estàs i ens dóna bon resultat. Calcular el retorn, però, és més difícil. Això sí, en petits tests hem vist que, per exemple, al documental del mes hi venia gent de fora de Badalona. I això indica que els cartells arriben.

Així els cartells són un èxit assegurat?

AR: No pas. Nosaltres la cartelleria l'hem deixat de fer. És que, per exemple, vam fer un cicle de cinema, amb els autors en

directe comentant la pel·lícula. El dia que va venir el Ventura Pons per fer el Cine Fòrum, érem només 10 persones! Al final, l'únic que funciona realment és el teatre amateur i que els actors siguin del poble. S'omple el teatre.

SP: A nosaltres ens passa el mateix. Fas el concurs de teatre i no tens gent, fas una funció amb els de la casa i està tot ple.

Però clar, si parlem de comunicació el boca-orella no deixa de ser la comunicació més primària i efectiva.

AR: Justament. Ara, per exemple, hem organitzat un intercanvi amb el grup de teatre d'Arenys de Munt i hem decidit programar-ho dins la sessió de fi de curs de l'escola de teatre. Perquè, si agafem qualsevol altre dia per dir que aquests nens i nenes vinguin a actuar, no vindrà ningú. Al final t'has de plantejar que vingui gent d'Olot a les activitats o gent mediàtica.

JC: Aquest efecte positiu nosaltres l'hem intentat crear posant-nos com a objectiu el crear expectativa sobre què farem cada

mes. Així ens vam comprometre que cada trimestre faríem una conferència, una exposició, un concert de petit format i una activitat que l'hem anomenat gastro-lúdica (tast de vins i formatges...). Alhora, hem creat, com Badalona, un codi de colors per a cada activitat i la gent ho està identificant. L'expectativa es crea quan les activitats són constants.

Tot radica en trobar el ganxo adequat per fer la comunicació efectiva?

IC: Crec que també és important, a l'hora de comunicar, si hi ha activitats que es fan any rere any. Dir que fas la tercera edició o la quarta dóna imatge consolidació.

SC: Tot depèn. Nosaltres acabem de fer el 78è Aplec de Sardanes i ja et dic jo que no ha anat al nostre favor. A voltes sembla que la gent pensi: "78è? I encara hi ha gent que balli sardanes?".

JG: Jo crec que s'ha d'innovar, perquè si no, acabes boig. Nosaltres fa 32 anys que fem el concurs de teatre i cada dia tenim menys públic. 25 anys de coques casolanes per a Sant Joan i cada cop hi ha menys

Anna Roca:

"Si tu poses una cosa de moda, tothom la vol. Nosaltres hem posat Els Catòlics de moda".

coques... Cal posar alguna cosa més que el número per fer-ho atractiu. Nosaltres fem cartells, tot i acceptar que els darrers anys hem mirat més el tema econòmic que el de la difusió. Però crec que un protocol amb els cartells, com diu el Jordi, pot ser important.

Si parlem d'atreure, estratègies com regalar entrades o promocions us funcionen?

AR: A nosaltres, no. Jo quan vaig anar a Ràdio Olot em van dir allò de "És que no feu mai publicitat".

SP: Pel que fa a Pineda, justament el regalar entrades ens ha obert les portes a les ràdios. Quan ho vam començar, anava per-

sonalment a les ràdios a donar les entrades i hem aconseguit entrar en les agendes i els programes. També cal dir que, si són concerts més importants, sí que paguem les falques. A més, ara s'ha creat una nova associació de comerciants a Pineda i nosaltres hi hem entrat per fer justament això, regalar entrades, trobar noves vies.

JC: Vilassar és un poble petit i depèn de molts factors. Del temps, de la persona a qui li demanes, de la instrucció que li dona el regidor de torn... Sense cap criteri establert, vaja.

Quan detectes el problema en comunicació estàs pel camí d'identificar la solució?

SP: Nosaltres tot el que hem anat implantant en comunicació ens ha servit. Si mirem enrere, fa anys se'ns veia a Pineda com una entitat sectària només per a socis. Això ho hem trencat. Però, una anècdota significativa d'aquesta dinàmica és la Mostra Nacional de Teatre Amateur de Catalunya. Quan vaig entrar a responsabilitzar-me de la comunicació, vaig trobar-me que la gent del poble no sabia que nosaltres érem els organitzadors. La gent ni s'acostava a la Mostra. Hem hagut de treballar per implicar-los, dir-los que, si volien, els fèiem acreditacions.

JC: En el nostre cas, el centre era tan obert que la gent es pensava que els locals eren de l'Ajuntament. I ara estem intentant explicar que hi ha dos components, l'espai obert a tothom i l'espai dels socis (sinó per quins set sous la gent pagarà la quota). Explicar les dues vessants.

I el nom? Atorgueu importància al nom de l'entitat a l'hora de presentar-vos?

IC: Nosaltres ens hi hem fixat molt. De fet, érem el Patronat de la Catequística de Figueres i com que semblava fer por a la

gent, el vam canviar per La Cate. Un cop fet el canvi, ens hem dedicat a persistir en el nom. De fet, és el que pot passar amb Els Catòlics d'Olot. No us pot espantar el públic?

AR: És una possibilitat. Però abans el nom era molt més dur: Centre Catòlic d'Olot. I has de pensar que canviar el nom va ser difícil. També s'ha de dir que el logo és CC i hem fet quelcom en comunicació que ha funcionat molt bé.. Hem refereixo a posar Els Catòlics de moda. Si tu poses una cosa de moda, tothom la vol. Quan vaig entrar fa cinc anys com a presidenta m'ho vaig proposar. I ho hem aconseguit. Cada dia hi ha més gent jove. Ara només cal que es facin socis.

JG: També nosaltres fa un any i mig vam decidir canviar els estatuts i el nom. Abans érem el Centre Cultural i Recreatiu de la Parròquia de Pineda. Però la relació parroquial feia temps que no existia i vam adaptar la imatge a la realitat de la situació interna. I s'ha notat a l'hora d'obrir-nos a la resta del poble.

JC: Per a nosaltres, justament, va ser el més dur. Per afegir "La Massa" i "Cultura" al nom, dues paraules, vam haver d'afrontar-nos fins i tot a recollides de signatures en contra.

Per acabar, parlem de la relació amb l'entorn. Us fixeu en el que fan les altres entitats o intenteu unir forces amb elles per comunicar?

AR: A Olot, malauradament, és molt difícil. A nosaltres, l'Ajuntament ens havia dit que intentéssim entre entitats no trepitjar-nos. Però hem organitzat un cicle anomenat *Catòlics a la fresca* i hem acabat passant del altres. Perquè tots els que realitzaven actes el mateix dia es negaven a canviar-los.

JG: Nosaltres col·laborem molt amb l'entorn. Ens ha costat, però som un referent i els polítics ens van preguntar, en campanya, com veiem la cultura a Pineda. I vam demanar una agenda cultural única. Ara bé, al final, crec que hem d'optar per intentar fer una Federació d'Entitats a Pineda més enllà dels polítics. Col·laborar per un èxit compartit. Tu pots fer el concert a les cinc i jo faig l'obra de teatre a les set. Així jo t'aporto gent i tu a mi. Fem bullir més l'olla.

XG: A nosaltres el que ens ha funcionat és col·laborar amb escoles públiques, escoles de música... Sempre ha estat allò de "jo faig això i tu em deixes allò altre". No econòmic. Parlem de treball en xarxa de ciutat i com més pròxim sigui millor que millor.

IC: A més, quan col·labores amb algú surt el teu logo, sortiràs als seus mitjans de comunicació i és una altra via de donar-te a conèixer. La Flama del Canigó és una activitat que ens ha funcionat molt bé en aquest sentit.

Recursos a la xarxa

Internet és una font inesgotable de recursos i noves propostes. Un mar on una entitat es pot ofegar o aprendre a nedar amb paciència i objectius clars. Trobar fonts d'informació, millorar la gestió interna o, fins i tot, noves vies de finançament, tot això està a l'abast de tothom. Descobrir-los i triar quins s'adapten a les necessitats d'una entitat és el primer pas cap a l'èxit.

En els darrers anys, a Catalunya, s'ha dut a terme un important esforç des de les administracions i el teixit associatiu per crear espais d'interacció a la xarxa on es facilitessin eines i recursos per a les entitats. Un bon exemple és **Xarxanet** on la Federació d'Ateneus treballa junt amb altres entitats sota la coordinació de la Generalitat. El seu servei d'assessorament (informàtic, jurídic, econòmic...) pot ser un fantàstic complement als recursos que us detallarem a continuació. Eines que van més enllà de la creació d'un bloc o una pàgina web. Un pas envers una nova forma de fer les coses dins les entitats.

SEGUIR LA MODA

Tothom sap que les xarxes socials, amb Facebook i Twitter al capdavant, estan de moda. Ara bé, com emprar aquestes pla-

taformes de comunicació? Un bon recurs és la plataforma creada pel propi Facebook per a les entitats no lucratives: **Non-Profits on Facebook**. Un espai on es fa didàctica sobre com les entitats poden treure el màxim rendiment a la xarxa i on també es presenten casos d'èxit en els que emmirallar-se.

Quant a **Twitter**, introduir-se en el món dels missatges curts és extremadament senzill. Ara bé, cal pensar molt bé la resposta a tres preguntes: Per a què el vull fer servir? Quin nom m'identificarà? Qui s'encarregarà de mantenir el servei viu? Una resposta clara als tres punts pot convertir **Twitter** en una molt bona eina per informar els associats.

Si la voluntat, però, és explorar altres opcions més enllà de la moda dominant, es

pot optar per iniciatives com **facecoop.org**, una nova xarxa social especialitzada en cooperació i projectes solidaris.

GESTIÓ DE PROJECTES

Quant a la gestió interna, els programes de gestió de projectes en línia com **Teambox** ens ofereixen l'oportunitat de crear espais on desenvolupar projectes concrets per al nostre ateneu sense la necessitat de reunir-nos físicament. Podem treballar-hi en xarxa, establir calendaris, dividir-nos tasques i penjar documents. Aquestes pàgines, però, advertim, són gratuïtes només per a un nombre limitat de projectes.

Si, en canvi, el que volem és compartir arxius interns de l'entitat (el nou text dels estatuts, etc.) o d'una secció (les partitures de la Coral, etc.), no hem de tenir recança a apropar-nos a programes en línia. **Issuu** és un dels programes emprats per la Federació d'Ateneus a www.ateneus.cat i us pot ser útil per compartir de forma senzilla publicacions, documents o arxius. L'espai d'Issuu us atorgarà la possibilitat de decidir qui voleu que vegi aquests documents.

L'opció més estesa, però, és **Google Docs**, el servei de gestió de documents del cercador més famós. Podem penjar-hi documents ja creats dins l'entitat o crear-los en línia. Totes les persones amb les claus d'accés hi podran treballar permetent, per exemple, fer aportacions als estatuts de

Els recursos

XARXANET
FACEBOOK
TWITTER
FACECOOP
ISSUU
TEAMBOX
GOOGLE DOCS
DONO
XECAT
GOTEO

Baròmetre de la Comunicació i la Cultura

<http://xarxanet.org>
<http://www.facebook.com/nonprofits>
<http://twitter.com/>
<http://www.facecoop.org>
<http://issuu.com/>
<http://teambox.com/es>
<http://www.docs.google.com>
<http://dono.discapnet.es/>
<http://xecat.gencat.cat/>
<http://www.goteo.org/>
www.fundacc.org

El programa DONO permet obtenir software a molt baix cost

l'entitat o revisar les actes de les reunions sense necessitat de trobar-se a l'ateneu. El punt fort, en aquest cas, també es troba en les valuoses tutories que incorpora Google per no perdre's.

CERCAR L'ESTALVI

Internet també pot ser una via perfecta per obtenir noves vies de finançament per a una entitat o bé trobar recursos que abarateixen les despeses.

Si ens centrem en aquest segon punt, és bo parlar de **DONO**, el programa de donació de tecnologia desenvolupat per *Technosite* (empresa lligada a la ONCE). Des de la seva pàgina, una entitat es pot sumar a una iniciativa que permet comprar programes informàtics per a l'entitat (paquets d'Office, per exemple) a molt baix cost.

No menys destacable en aquest àmbit és l'aportació de la **Xecat**. La Xarxa d'Equipaments Cívics de Catalunya, promoguda per la Generalitat, és un espai idoni per trobar entitats amb les quals establir convenis i recursos a tot Catalunya. 48 entitats adherides a la Federació en formen part i n'empren regularment els seus recursos amb èxit.

FINANÇAMENT 2.0

Ara bé, si el que se cerca són vies innovadores de finançament, es pot apostar per explorar les **donacions 2.0** o, en altres paraules, les campanyes de captació d'ajudes i obsequis a través d'Internet. En aquest àmbit, iniciatives com **elmeugradesorra.org** (**Fundació Real Dreams**) permeten crear campanyes de captació de fons per a iniciatives benèfiques.

En aquest àmbit, el projecte **Goteo**, desenvolupat per **Platoniq**, és un autèntic laboratori d'idees sobre la creació d'una xarxa per a la producció de recursos per a projectes socials, culturals... L'eina, tot i que s'està desenvolupant, té un espai propi a la xarxa on es pot aprofundir en les possibilitats d'Internet per finançar una entitat.

INFORMACIÓ

No es pot parlar de recursos a Internet sense parlar d'informació. Un bon recurs sovint oblidat per prendre una perspectiva global sobre el món de la cultura a Catalunya l'atorga el resum en línia del **Baròmetre de la Comunicació i la Cultura**. Un compendi de dades per saber qui, quan i com s'interessa per les activitats culturals al nostre país.

Lluís Puig, director del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana (CPCPTC)

«Elaborarem un Pla Estratègic per la Cultura on el fet ateneístic estarà molt ben tractat»

Lluís Puig (Terrassa, 1959) ha tornat al CPCPTC després de 10 anys per assumir-ne la direcció. Pocs mesos després de prendre possessió, ja ens avança alguns projectes interessants pels ateneus. Descubrim un nou Pla Estratègic per la Cultura o una xarxa d'arts escèniques amateurs.

Des de la Federació tenim clar que som un interlocutor vàlid, però per part nostra i de les entitats federades El Centre ha de ser el nostre interlocutor únic amb l'administració?

Hi ha dos extrems. Tenim alguns agents cultural que per la seva tasca haurien d'estar trucant a 3 o 4 portes de l'administració. Això és feixuc i implica una inversió d'energia i hores. Clar que, si és dolent tenir masses interlocucions tampoc no està clar si és bo tenir-ne un de sol. En tot cas, segons directrius del propi Conseller Ferran Mascarell hem de modernitzar i agilitzar tràmits, apropant-nos a la finestra única. Quan als ateneus hem tendit massa cap a l'aspecte tradicional i poc cap a la cultura associativa del moviment ateneístic. L'any 2001 vaig marxar del centre que ara em toca dirigir i, en tornar, m'he trobat menys evolucions de les que esperava en el fet associatiu en si. En un moment on estan naixen nous models associatius i noves propostes, perviuen problemes de fa 11 anys. Municipis on l'entesa entre el fet públic i privat no s'acaba de cohesionar...

*«Mentre no hi
hagi diners per
invertir en pla
d'equipaments
perdríem el
temps fent
modificacions al
PECCat»*

Si parla de relacions entre l'àmbit públic i àmbit privat, no s'hauria de revisar el Pla d'equipaments culturals de Catalunya (PecCat) per solucionar els problemes que pot generar a les entitats històriques? Teniu previst fer-ho?

No ho tenim previst per que entenem el PecCat com la foto fixa d'un moment que es va fer sense un programa d'aportacions econòmiques darrere. Si tu fas una foto fixa que no pots començar a aplicar i modificar amb inversió, allò sempre més serà una foto fixa. Per tant, mentre no hi hagi diners per invertir en pla d'equipaments perdríem el temps fent modificacions. De fet, els mateixos creadors del Peccat han reconegut que el diàleg amb el món ateneístic no va acabar de ser prou fluïd. Ara el que em sembla important és que els ajuntaments vegin la importància d'ateneus i entitats culturals per completar el seu mapa cultural propi.

Demanem reconeixement a les entitats locals però no us resulta xocant que, des de la Generalitat, encara no s'hagi fet un reconeixement oficial al món ateneístic? Per exemple, amb els premis nacionals de cultura...

El que et puc dir és que, des de fa uns anys, la responsabilitat de l'organització d'aquests premis correspon

al CONCA. En l'entrega d'aquest any, uns dies abans, jo vaig fer aquesta mateixa reflexió a l'organització. A vegades ens oblidem del que tenim prop de casa i anem a cercar allò més exòtic i llunyà. Només puc dir-te que cal que sapiguem tots plegats quan s'obren i cal fer propostes pel reconeixement. Si no les fem, és fàcil que s'oblidin coses bàsiques.

Parlem d'economia. No manca des de l'administració passar de les bones paraules a la voluntat d'incentivar el sector tradicional i els ateneus com a motors econòmics i generadors de noves ocupacions?

Crec que tant en el món associatiu com en el de la cultura tradicional hem fallat en no tenir uns indicadors del volum econòmic que generem. Feina total, parcial, temporal, interna o externa... Cal tenir aquestes dades. Una cosa és que ho diguem però com demostrar la riquesa que genera la cultura? Penseu que, en la situació actual, algú ens podria dir "esteu subvencionant que uns diables tirin petards i jo no tinc feina?" Si algú entengués l'Aquelarre de Cervera com una subvenció a fons perdut tindria raó a queixar-se. Però podem demostrar que és el motor més important pel turisme a Cervera durant tot l'any. Així els hi he demanat als diables de Cervera. Per que, si quantifiquem el impacte econòmic, deixarem de parlar de subvenció per parlar d'inversió.

Parlant de riqueses oblidades, dins el món ateneístic tenim moviments amateurs d'art, teatre, dansa, música... Aquests moviments han de perviure només de la vocació dels seus membres?

A mi m'agrada pensar que aquestes arts escèniques de clara voluntat amateur les podem agafar i tractar d'una forma actual i àgil per que assoleixin la màxima qualitat. Podem dir que en un futur immediat poden ser una de les millors eines per captar nous públics i aproximar la cultura a la població. I és que potser algun membre d'un grup amateur pot esdevenir professional, però els valors que podem trobar per exemple darrera una banda de música de 50 o 60 persones va molt més enllà. Treball inter-generacional, compartir experiències, fer cultura... Valors que superen una bona actuació i que, sumats a la qualitat d'un espectacle, si els promocionem poden motivar nous públics.

«Contemplant els espais escènics dins els ateneus, no és difícil que la xarxa d'arts escèniques sigui sostenible»

I com ho farem?

Doncs és el que ens agradaria fer aquests quatre anys entre Federacions i Centre. Si parlàvem abans de molts interlocutors, és lògic que ens interessi demanar als àmbits federats que col·laborem per treballar en xarxa i crear xarxes. No em refereixo a crear més estructures que compliquin la velocitat de treball, sinó crear espais naturals on tots ens impliquem en projectes rellevants. No és una imposició del Centre sobre les federacions sinó donar-vos suport per facilitar les vostres iniciatives.

En aquesta línia s'està parlant amb la FAC de la xarxa d'arts escèniques amateurs. És un projecte del qual podem parlar cara al futur?

Se'n pot parlar en el moment que ha estat un començar a llançar idees i veure que la cosa va prenent forma. No se'n pot parlar com un mandat obligatori per la FAC o pel Centre. Tenim uns eixos de treball que volem engegar. Però encara no és un fet. El que hem fet és detectar una necessitat i proposar a la Federació que s'hi sumi com a nuclis de cultura

de proximitat dins cada població. Creiem que són el lloc ideal per fer veure i viure aquesta xarxa d'arts escèniques amateurs.

Entenent que estem en un moment que els recursos són limitats, aquest treball conjunt en que es concretarà?

S'haurà de concretar en inversió, entenent que ho dic amb el projecte molt verd. Hem d'imaginar-nos que en un escenari d'aquesta xarxa, com que farà bé la seva feina i cada any augmentarà el públic, cada any es necessitarà menys inversió externa per fer-ho sostenible. I això permetrà, amb els mateixos diners, anar sumant nous espais que s'hi vulguin a. No és que sigui un pla per dir xifres concretes d'escenaris, artistes i inversió. Aquesta quantificació encara l'hem de fer, però la filosofia és que una banda de música, un esbart o coral tindran uns costos molt diferents si fan un sol espectacle a si fan una gira en 15 o 20 espais. Hem d'aconseguir engrescar el públic amb preus tant populars com anar al cinema i, tenint en compte els aforaments dels espais escènics dins els ateneus, no és difícil d'imagi-

nar que això acabi sent sostenible. Això entenent que la feina de les entitats, les federacions i la nostra pròpia no la quantificarem. Si ho féssim no sortirien els números. Però, tenint en compte dedicació, ho tenim més bé que mai.

Si parlem d'aquest voluntarisme, quines eines i projectes té en ment el centre per que la gestió dins les entitats es faciliti en l'actual situació?

És difícils que el centre digui quines medicines o solucions podem donar per que som massa plurals en territoris i tipus d'associacions per trobar fórmules universals. Crec que les federacions sou les que podeu detectar aquestes necessitats. M'agradaria pensar també que en un moment de l'any distés com l'actual, cara a vacances, faltaria l'existència d'un cert campus on poguéssim conviure tots plegats una miqueta. No tant per fer grans ponències de reflexió profunda sinó per cercar eines immediates. A voltes anem tant de bòlit que t'esperes un any per fer una web i en un campus d'aquests els hi explicarien com fer-ho. Llocs on poder fer bullir l'olla i elaborar estratègies. Ha passat bastant el moment que nosaltres diguem el que fer i que sigueu les entitats les que digueu que cal i nosaltres ajudar a aflorar el treball en xarxa.

«Molt aviat, potser abans de l'estiu, se us convidarà a treballar en el nou Pla Estratègic per la Cultura»

El que podem treure com a conclusió és que el Centre ens diu “organitzeu-vos i després em veiniu a veure”?

No, no. El que vull es que el centre ens posem al vostre servei per aquesta part feixuga d'organització. El dir “organitzeu-vos” és me'n rento les mans i això seria lleig. El que estic dient és que vull mirar d'incentivar com facilitar sense complicar la vida ni la feina a ningú. Com ser facilitadors.

Si des dels ateneus us diem estem disposats a treballar pel país, el país ens dirà que està disposat a treballar per nosaltres?

A veure, això és un tema del conseller Ferran Mascarell i de nosaltres al darrera, com et pots imaginar. Però parlariem de dos punts. Per un costat, es prepara un acord nacional per la cultura fet per grups polítics, administracions i sindicats. Però, a la vegada, de cara aquest estiu està en marxa l'elaboració d'un Pla Estratègic per la Cultura, realitzat d'una manera transver-

sals, sectorials i territorials. No parlem de molts anys de durada per elaborar-lo sinó d'una fórmula clara i precisa. Com diu el Conseller, com ens hem d'imaginar la cultura d'aquí a quatre anys per passar comptes però també com ens la volem imaginar d'aquí deu anys. Si marquem línies a deu anys vista ja serà un gran èxit. En l'elaboració d'aquest pla estratègic pots tenir segur que el fet associatiu i ateneístic hi estarà molt ben contemplat i molt ben tractat per part dels propis protagonistes.

Quan creus que el veurem?

Més que veure'l és quan us convidaran a començar-hi a treballar. Jo crec que serà molt aviat, abans de l'estiu, perquè ja s'hi porta setmanes treballant internament. Després, a veure si en 6 o 12 mesos podem tenir el Pla Estratègic acabat i executable. Això no vol dir que mentre s'elabori el document no puguem anar treballant en els altres temes que hem parlat. No soc persona d'esperar un any quiet.

PREMIS ATENEUS 2011

Un any més, els Premis Ateneus obren la convocatòria pública per descobrir i reconèixer totes aquelles iniciatives que hagin destacat per la seva qualitat, originalitat i esforç en la promoció de la cultura i l'associacionisme cultural. Qualsevol persona o associació de Catalunya es pot presentar a la convocatòria amb activitats realitzades entre l'1 de setembre del 2010 i el pròxim 31 d'agost. Evidentment, totes les sol·licituds hauran de complir amb les bases de la convocatòria (les podeu trobar a www.ateneus.cat) i s'hauran de presentar abans de la data límit, el dia 11 de novembre.

Les categories dels Premis Ateneus 2011 són:

- Premi als mitjans de comunicació d'associacions
- Premi a la creativitat en arts escèniques
- Premi a la creativitat en música
- Premi a la creativitat en cultura popular
- Premi a la innovació
- Premi a l'activitat sociocultural

Tota iniciativa serà benvinguda, però recordeu que cada proposta només podrà optar per una de les modalitats.

JOVE, PROPOSA: FES TEU L'ATENEU! 2011

Per quart any consecutiu, la Federació, en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, convoca aquest concurs destinat a fomentar la realització d'activitats organitzades per a grups de joves en entitats associades a la FAC. Justament per aquest objectiu, es demana que les iniciatives presentades als premis estiguin realitzades per grups de joves d'entre 16 i 30 anys.

S'acceptaran totes aquelles propostes que compleixin amb les bases de la convocatòria (les podeu trobar a www.ateneus.cat) i es presentin abans del dia 11 de novembre.

Recordem que en la tercera edició, els projectes guardonats van ser **Canvalassu 2011**, realitzat per l'Associació Juvenil Joves del Centre al Centre Sant Pere Apòstol, de Barcelona i el projecte **Lisistrata**, el musical del grup IUSI Teatre realitzat a l'Associació Centre Cultural Sant Vicenç de Sarrià, de Barcelona.

Aquest estiu, aniràs a tot arreu amb el carnet del Club TR3SC

TR3SC
el club de cultura

promociona els teus
espectacles i concerts
amb nosaltres
(info@tresc.cat)

Perquè tenim tots els festivals d'estiu de Catalunya,
amb descomptes i avantatges exclusius per a tu

fes-te'n soci a
www.tresc.cat
o al 902 33 90 33

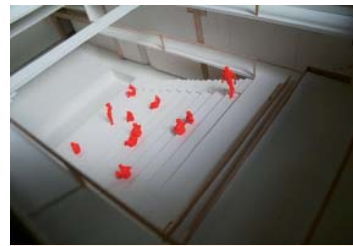
Si ets d'un Ateneu, ser soci del TR3SC
et costarà només 40€!

ATENEU ARENYENC – ENTITAT D'UTILITAT PÚBLICA

L'Ateneu Arenyenc (Arenys de Mar) ja és una associació d'utilitat pública. La designació va ser aprovada el passat mes de maig per la consellera de Justícia, Pilar Fernández, a través del Diari Oficial de la Generalitat. Una designació oficial que permetrà a l'entitat gaudir d'un rescut reconeixement per la seva extensa història. De fet, l'entitat va començar les gestions per obtenir aquest reconeixement l'any 2009, quan l'Ateneu va celebrar els seus 125 anys d'història.

La designació com a associació d'utilitat pública també permetrà a l'Ateneu Arenyenc l'obtenció d'uns beneficis fiscals que afavoriran l'entitat i aquells que hi col·laboren. Així, a partir d'ara, totes les donacions que rebí l'Ateneu Arenyenc gaudiran d'un deducció fiscal.

NOVES SEUS ATENEÍSTIQUES

Intensa etapa de modernització als ateneus de la Federació. Després d'anys de feina, aquests darrers mesos, diversos ateneus han pogut finalment obrir al públic les seves noves instal·lacions. És el cas de L'Ateneu Popular de l'Hospitalet, que torna a tenir seu pròpia després de 10 anys d'espera.

Altres ateneus com el Centre Ateneu Democràtic i Progressista (Caldes de Montbui) o el Centre Cultural L'Avenç (Esplugues de Llobregat) han realitzat importants esforços per poder modernitzar completament les seves seus sense aturar en cap moment la seva activitat. Quan a el Centre de Llorenç del Penedès, està a l'expectativa d'obrir la seva nova seu. De moment, el passat mes d'abril ja es va poder fer un primer acte públic perquè els membres de l'entitat i els veïns del poble donessin un cop d'ull als nous espais.

APROFITA LA FEDERACIÓ

Els Serveis per a entitats federades de la Federació d'Ateneus permeten l'assessorament directe i gratuït amb professionals per trobar solucions concretes als vostres problemes.

Jurídic

Subvencions

Comptable
Fiscal

Recursos
humans

Assegurances

Informa't de la resta de Serveis i de com federar-te a
ateneus@ateneus.cat o al tel. 93 268 81 30. www.ateneus.cat

Federació d'Ateneus
de Catalunya

RECONeixEMENT DEL TEATRE AMATEUR

La IX Mostra Nacional de Teatre Amateur va reconèixer el passat mes d'abril la Federació d'Ateneus. El guardó, atorgat per les entitats organitzadores (C.C.R. de Pineda de Mar, l'Ajuntament de Pineda i la Federació de Grups Amateurs de Catalunya), vol reconèixer el treball de suport de la FAC a la cultura del nostre país. El president de la Federació, Salvador Casals, va aprofitar l'entrega del guardó per recordar que *"els Ateneus han estat, són i seran cases del teatre a Catalunya"*.

Casals va oferir el reconeixement a totes aquelles entitats que han apostat per ser promotores del teatre des de la seva base més popular. Un model que, segons Casals, ara es veu en perill. Des de la Federació es va voler mostrar un cop més la inquietud davant un Reglament d'Espectacles que està a punt de situar el teatre amateur de molts ateneus en la clandestinitat. Un problema que, segons el president de la FAC, s'intentarà resoldre negociant amb les administracions.

JORNADES DE FORMACIÓ

Una vintena d'entitats van participar el passat mes de maig a la Jornada de Formació organitzada per la FAC al Castell de Montjuïc. Els assistents van poder informar-se de la mà d'experts sobre la normativa d'instal·lacions elèctriques de baixa tensió.

Dues de les sessions formatives van anar especialment dedicades a l'adaptació al Reglament d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives. Amb la col·laboració de la Direcció General d'Administració de Seguretat de la Generalitat de Catalunya, es va explicar als assistents quins requisits s'han de complir d'acord la normativa.

ASSEMBLEES DE LA FEDERACIÓ D'ATENEUS

Aquests darrers sis mesos han estat un període intens de treball i canvis dins la Federació. El passat mes de febrer, la Federació d'Ateneus va organitzar la Trobada d'Entitats Federades, amb la presència del conseller de cultura, Ferran Mascarell. Marc que es va aprofitar per celebrar l'Assemblea General Anual, amb la participació de 33 entitats i l'elecció de la nova junta directiva com a tema principal. Salvador Casals, de la Societat d'Esbarjo, Esports i Cultura La Principal (Vilafranca del Penedès) va ser escollit com a nou president. També es va acordar revisar les quotes d'inscripció a la Federació i tirar endavant la reforma dels estatuts.

Justament, els nous estatuts van ser el tema principal a tractar en l'Assemblea Extraordinària del 28 de maig al Castell de Montjuïc. Les 27 entitats presents a la trobada van aprovar la modificació del text estatutari per adaptar-lo al Llibre Tercer del Codi Civil de Catalunya. En aquest sentit, cal advertir a les entitats que el termini perquè adaptin els seus propis estatuts a la nova Llei d'Associacions s'ha ampliat fins al desembre de 2012. (Tota la informació addicional a www.ateneus.cat)

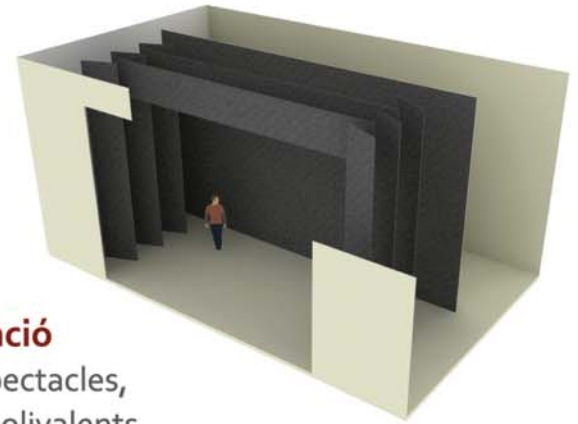

Dissabte 28 de maig
de 2011

Forma't

FROYA

Empresa orientada a la **remodelació**
i la **gestió integral** de sales d'espectacles,
teatres, cinemes, auditoris i sales polivalents

Retapissat de cadires i butaques
Cambra negra
Barres, cordes i politges
Telons principals
Cortines i riells

Assessorament, tramitació de permisos
Revestiments tèxtils de parets
Direcció d'obra
Enginyeria
Projectes

carrer Muntaner, 456 principal
08006 Barcelona
Mòbils 686 802 064 · 639 348 870
comercial@froya.es · info@froya.es · www.froya.es

*L'ànima
no
canvia*

JOAN REIG, músic

«Als ateneus s'hi poden acollir moltes idees»

Joan Reig (Constantí, 1963) membre d'Els Pets, Mesclat i fundador del grup Refugi és un músic de soca-rel i, probablement, el bateria més conegut de Catalunya. Ambaixador de Constantí allà on vagi, continua lligat al poble i a la seva vida social. El seu pare era el cafeter del Casino de Constantí i ell n'és actualment el secretari. I aprofita la seva experiència professional per ajudar la junta a activar la vida cultural del poble.

Ets secretari del Casino de Constantí. Amb l'entitat fins a la medul·la?

Sempre hi he estat relacionat. Fa deu anys n'era el vocal de la Junta, però per motius professionals ho vaig deixar. Ara fa un parell d'anys m'ho van tornar a demanar i, com que en aquestes societats ningú vol responsabilitats i, molts cops, estar-hi al capdavant crema, vaig creure que em tocava. Ara fa molts anys que el Josep Maria, president i amic, hi és. Ell va ser qui em va venir a cercar i li vaig dir que sí, perquè, al cap i a la fi, m'he fet dins el Casino.

Crec que la cosa ve de família...

I tant. Els meus pares van regentar la cafeteria durant 30 anys. Jo hi vaig passar els 13 primers de la meua vida. I em va costar poc dir que sí. Intentem dir que sí sempre. Activar la vida cultural d'un poble com Constantí costa i cal implicar-s'hi.

Utilitzes la teua popularitat per donar una empenta a l'entitat?

Trobo que és una mica lleig quan hi ha més entitats al poble. Però sí que aprofito els contactes. Conec molts músics i aprofito per portar grups i activar la vida social del Casino.

Sempre es presenta Els Pets com "Els de Constantí". Sou també una mica "els del Casino"?

Aquí hi ha dues entitats que sempre han estat confrontades, tot i que, per sort, ja és cosa del passat. La primera actuació d'Els Pets la nit de Nadal del 85 la vam fer al Sindicat Agrícola, a l'altra entitat. Al Casino, però, hi vam assajar durant una temporada a la sala de ball. Hem tingut relació amb les dues entitats. Quant a la qüestió musical, intento no tenir preferències cap a casa.

Vaja, promoueu la relació entre entitats?

Personalment, quan hi ha coses al Sindicat, jo hi vaig. A més, actualment hi ha molt bona relació entre els dos presidents. A Constantí Decideix, a la segona onada de les consultes populars, els dos portaveus eren els dos presidents de les entitats històricament confrontades. Això va ser important per al poble, veure com els presidents encapçalaven una iniciativa conjuntament.

Sempre hauria de ser així.

La meua manera de veure els ateneus i l'associacionisme és aquesta. La rivalitat és molt bona quan es tracta de veure qui fa més activitats al llarg de l'any o qui fa la carrossa de carnes-toltes més llúida, però quan la rivalitat passa d'aquests paràmetres i es converteix en odi... A aquest joc no hi juguem. Units farem més força i en un poble encara més.

Anem al teu àmbit. Com poden influir els ateneus en la promoció de grups emergents?

Nosaltres donem bastant suport als grups emergents. De fet, aquí hem tingut grups abans que fossin coneguts. Vam tenir els Po-mada, que van ser una petita revolució fa uns quants anys. O també Jarabe de Palo, que van tocar a la nostra sala, on hi caben poc més de 200 persones, abans d'omplir estadis. La filosofia és recolzar a la gent. Al jazz, al folk, al pop o a la música clàssica...

Els joves coneixen el Casino com a lloc de trobada per a joves creadors?

La veritat és que no ho saben. Hi ha molta feina a fer. Als ateneus s'hi poden acollir moltes idees, moltes disciplines. Però hem acostumat la gent que l'ajuntament els ha de donar tot. De-manen un centre cívic per fer activitats. Ja està bé... però abans que les administracions se'n fessin càrrec, els ateneus ja feien la feina. Ara els ajuntaments volen abastar tant, que els joves no saben que tenen una entitat on adreçar-se.

Així, com se'ls atrau?

Nosaltres, al Casino, hem fet un gran esforç per renovar i fer socis de la meua edat, 48 anys, cap avall. A activitats tradicionals com el "Dinar dels pagesos" notes que hi ha una mitjana d'edat molt gran. Així que toca pensar noves activitats i, per exemple, cercar matrimonis joves amb canalla perquè vinguin a l'entitat. Aquí hi ha un mercat... però la gent que no és de casa, costa.

Al començament comentaves que la gent es crema a les juntes. Tu aguantaràs?

Sens dubte. Això sí, hem fet moltes activitats darrerament i ara ve una mica de relax. Que ve l'estiu i em toca dedicar-me a altres activitats. Ja tornarem.